

Modern Hukuk ve İslam Hukukunda Sharenting Olgusu: Basit Bir Paylaşım Mı?

The Sharenting Phenomenon in Modern and Islamic Law: Is It Just a Simple Share?

Onur Can Kutru*

Geliş Tarihi/Received: 16.03.2026 Kabul Tarihi/Accepted:19.06.2026

ÖZ

Dijitalin hayatımıza girmesiyle birlikte insan medeniyeti büyük bir dönüşüm geçirmiştir. Aile yapısından, arkadaşlığa, eğitim sisteminden beğeni algılarına kadar dijitalin etkisi hâkim. Dijital sektör ise sosyal medya mecralarının kurulmasından itibaren başka bir yöne evrildi. Reklamlardan oyunlara oyunlardan sosyalliğe birçok noktanın merkezinde artık sosyal medya platformları bulunmaktadır. Bu açıdan sosyal medya platformları insan hayatında büyük bir yer tutmaktadır. Ancak durum o kadar da masum görünmemektedir. Dijital sosyal mecraları kullanan bireyler arkalarında bir dijital veri izi bırakmaktadır. Bu veriler depolanmaktadır. İnternet kullanıcılarının büyük bir kesimi sosyal medya araçlarını sadece eğlence için kullanmamaktadır. Hayatlarındaki birçok bilgiyi bu platformlarda paylaşmaktadır. Bu paylaşımlardan en önemlisi de hiç şüphesiz Sharenting denilen ebeveynlerin çocuklarını paylaşmasıdır. Sosyal medya ebeveynliği de denilen bu kavram çocuklar için birçok tehlikeyi beraberinde getirmektedir. Ebeveynler çocuklarına devasa bir veri mirası bırakmaktadır. Bu paylaşımlar veri dünyası için bir malzeme niteliğindedir. Bu veriler her zaman masum amaçlarla kullanılmamaktadır. Birtakım tehlikeler barındırmaktadır. Biz

* Yüksek Lisans Öğrencisi, Ankara Sosyal Bilimler Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Temel İslam Bilimleri (İslam Hukuku), kutruonur61@gmail.com, <https://orcid.org/0009-0008-7756-2999>

de bu çalışmamızda konunun daha iyi anlaşılması için, ilk önce **sharenting** olgusunun modern hukuk literatüründeki yerini ele alacağız, daha sonra konu İslam Hukuku perspektifinden incelenmiştir. Bu çalışmada, modern kaynakların yanında, klasik fıkıh kaynaklarına da yer verilmiştir. Çalışmamızda nitel araştırma yöntemleri kullanılmıştır. Klasik fıkıh literatüründeki "mahremiyet", "tecessüs", "velayet" ve "icare-i sağır" (çocuk işçiliği) kavramları, modern verilerle karşılaştırmalı olarak analiz edilmiş, mezhepler arası ihtilafa da yer verilmeye çalışılmıştır.

Anahtar Kelimeler: İslam Hukuku, Sharenting, Çocuk Mahremiyeti, Velayet, Tecessüs, Dijital Emek Sömürüsü

Abstract

With the integration of digital technologies into daily life, human civilization has undergone a profound transformation. The impact of the digital sphere is pervasive, influencing family structures, friendships, educational systems, and even perceptions of approval and popularity. Since the emergence of social media platforms, the digital sector has evolved in a distinct direction. Today, social media platforms occupy a central position in numerous areas, ranging from advertising and gaming to social interaction. In this respect, social media plays a significant role in human life. However, this situation is not as innocent as it may appear. Individuals who use digital and social platforms leave behind a digital data footprint, and these data are stored. A large proportion of internet users do not use social media solely for entertainment; rather, they share a considerable amount of personal information about their lives on these platform. Among such practices, one of the most prominent is undoubtedly *sharenting*, that is, parents' sharing of content about their children. This phenomenon, also referred to as social media parenting, entails numerous risks for children. Through these practices, parents leave their children an enormous digital data legacy. Such shared content constitutes raw material for the data ecosystem, and these data are not always used for benign purposes; rather, they involve various risks.

In this study, we first examine the place of the phenomenon of sharenting in modern legal literature and then analyze the issue from the perspective of Islamic law. Alongside modern sources, classical fiqh sources are also consulted. The study employs qualitative research methods. Key concepts in classical Islamic jurisprudence—such as "privacy" (*mahremiyet*), "intrusive surveillance" (*tecessüs*), "guardianship" (*velayet*), and "*jārat al-ṣaghīr*" (child labor)—are comparatively analyzed in light of modern data, with attention given to differences of opinion among the legal schools.

Keywords: Islamic Law, Sharenting, Child Privacy, Guardianship, Surveillance (Tecessüs), Digital Labor Exploitation.

Giriş

21.yüzyılda hayat başka bir yöne evrildi. Teknolojinin hayatımızda yer edinmesiyle birlikte yaşam alışkanlıklarımız değişti. Bilgiden, eğlenceye kadar artık her şeye kolayca ulaşabiliyor. Bu insan tarihi açısından olumlu bir dönüm noktası olmasına rağmen çeşitli riskler de barındırmaktadır. Eskişine göre daha hızlı ve pratik odaklı bir hayat yaşanmaktadır. Bu başkalaşım sürecinin yapı taşlarının başında ise X, Instagram, Facebook, LinkedIn gibi sosyal medya platformları gelmektedir. Sosyal medyalar kişisel yaşam biçimimizi şekillendiriyor. Çevre tarafından beğenilme arzuları, hayat standardı haline geldi. Takipçi sayıları, alınan güzel yorumlar insanların keyifli olmasını etkileyen olguların başında geliyor. Gidilen yerler, yenilen yemekler, hobiler sosyal medyada paylaşılıyor. Bu aktivitelerin değeri adeta alınan beğenilerle doğru orantılı ölçülüyor. Bu paylaşımlar bazı kesim için bağımlılık düzeyinde seyretmektedir. Bu yapılan paylaşımlar internet sektörü açısından ise bir veri hazinesi konumundadır. Reklam pazarından, tehlikeli kişilere kadar bu bilgiler kullanılabilir. Paylaşılan bu bilgiler başkalarının kullanabileceği, ulaşabileceği bir dijital meta haline geliyor. Bu verilerin açık bir şekilde sosyal medyada sergilenmesi güncel dünyanın temel tehlikelerinin başında gelmektedir. Bu sosyal medya probleminin belkide en önemlisi, velilerin çocuklarını sosyal medyada paylaşmasıdır. Bu durum "Sharenting" kavramıyla ifade edilmektedir. Veliler küçük çocuklarını Instagram, X, Facebook gibi platformlarda paylaşmaktadır. Adeta çocuğun anne karnındaki ultrason görüntüsünden, doğum gününe, doğum gününden çocuğun kayıtlı olduğu anaokuluna kadar paylaşımlar yapılmakta ve bu veriler internet ortamına sunulmaktadır. Yapılan paylaşımlar çocukların mahremiyetini zedeleyerek, onları ileride psikolojik, sosyal ve hatta maddi olarak tehlikelere maruz bırakmaktadır.³⁵¹ Paylaşımlar veri hırsızları tarafından çalınarak, kimlik hırsızlığına kadar çeşitli tehlikeler doğurmaktadır.³⁵² Bu durumun getirdiği

³⁵¹ Çağla Girgin, "Postmodern Dönemde Aile ve Çocuk Mahremiyeti: Dijital Dünyada Ebeveyn Paylaşımı (Sharenting) Üzerine Nitel Bir İnceleme", *Diyanet İlmî Dergi* 61/4 (26 Aralık 2025), 1719-1760.

³⁵² Pietro Ferrara vd., "Online 'Sharenting': The Dangers of Posting Sensitive

tehlikeli durumlar tüm dünyada tartışılmakta ve çeşitli çözüm arayışları aranmaktadır.

Bu konu genel olarak modern hukuk, pedagoji, gelişim psikolojisi açısından incelenmiştir. Psikologlar, hukukçular tarafından çeşitli makaleler kaleme alınmıştır. UNICEF'in "Sharenting" hakkında bir yazısı da bulunmaktadır. Uluslararası alanda ise Oxford Acedemy'nin İngilizce yayınlamış olduğu makale bulunmaktadır. The Journal of Pediatrics'in Online "Sharenting": The Dangers of Posting Sensitive Information About Children on Social Media adlı makalesinde ise çeşitli psikologların ve psikiyatrilerin değerlendirmelerine yer verilmektedir. Ayrıca konuyla ilgili Selim Gürünç'ün *Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar* adlı dergide yayımlanan "Sharenting Eyleminin Psikolojik Açıdan Değerlendirilmesi: Türk ve İngiliz Annelerinin Karşılaştırılması" adlı makalesinden de söz edilebilir.³⁵³

Konunun hukuki boyutlarıyla alakalı, Bengül Kavlak'ın *İzmir Barosu Dergisi*'nde yayımlanan "Dijital Çağda Sharenting (Paylaşan Ebeveynlik) Kavramının Uluslararası Düzenlemeler Işığında Değerlendirilmesi"³⁵⁴ ile Nazira Geredeli'nin *Necmeddin Erbakan Üniversitesi Hukuk Dergisi*'nde yayımlanan "Anne ve Babanın Sosyal Medyada Çocukları ile İlgili Paylaşımlarına (Sharenting) İlişkin Hukuki Bir Değerlendirme"³⁵⁵ adlı makaleleri de bulunmaktadır.

Peki "Sharenting" olgusunun İslam hukukundaki yeri nedir? Ebeveynlerin çocuklar üzerindeki velayet hakkı sınırsız mıdır? Sınırsızsa bu hak kısıtlanabilir mi? İslam ceza hukuku ekseninde bu sorun nasıl ele alınabilir ve çözülebilir? Literatürde Diyanet İşleri Başkanlığı tarafından yayımlanan *İslam Hukukunda Mahremiyet ve Sosyal Medya* adlı bir eser bulunmaktadır. Ancak konuyu doğrudan 'sharenting' olgusu ekseninde inceleyen fikhî bir makale mevcut değildir. Yazılan makalelerde de konu daha çok sosyal medya üzerinden işlenmekte, Sharenting'e değinilmemektedir. Bundan dolayı biz bu çalışmamızda, bu boşluğu bir nebze olsun doldurmaya çalışacağız. Evvela konunun daha iyi anlaşılabilmesi için, sharenting kavramına değinecek, bunun güncel dünyadaki tehlikelerine, diğer ilim alanlarındaki yerine dair bilgi verecek, bu bilgileri okuyucuya sunacağız. Akabinde bu olguyu İslam hukuku

Information About Children on Social Media", *The Journal of Pediatrics* 257 (01 Haziran 2023).

³⁵³ Selim Günüş, "Sharenting Eyleminin Psikolojik Açıdan Değerlendirilmesi: Türk ve İngiliz Annelerinin Karşılaştırılması", *Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar* 12 (29 Aralık 2020), 281-297.

³⁵⁴ Bengül Kavlak, "Dijital Çağda Sharenting (paylaşan Ebeveynlik) Kavramının Uluslararası Düzenlemeler Işığında Değerlendirilmesi", *İzmir Barosu Dergisi* 90/2 (2025).

³⁵⁵ Nazira Geredeli vd., "Anne Ve Babanın Sosyal Medyada Çocukları İle İlgili Paylaşımlarına (sharenting) İlişkin Hukuki Bir Değerlendirme", *Necmettin Erbakan Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi* 7/3 (31 Aralık 2024), 861-886.

ekseninde inceleyeceğiz. İlk bölümde kavram hakkında bilgi verilecektir. İkinci bölümde ise konu modern hukuk ekseninde incelenecektir. Üçüncü bölümde ise İslam Hukuku'nda ekseninde konunun tahlili yapılacaktır. Sonuç kısmında ise muhtemel sorunların önlenmesi için çözüm önerileri geliştirilecektir.

1. Tanımı ve Kapsamı

Yapılan araştırmalara göre dünyada sosyal medya kullanım oranının %58,4 olduğu tespit edilmiştir.³⁵⁶ Aktif sosyal medya kullanıcılarının büyük bir kesimi ise hayatlarındaki birçok bilgiyi bu platformlarda paylaşmaktadır. Bunların başında ebeveynlerin küçük çocuklarını paylaşmaları gelmektedir. Sharenting çocukların ilk adımını, konuşmasını, emeklemesini, gülümsemesini sosyal medyada paylaşan bir ebeveyn hareketi olarak tanımlanmaktadır.³⁵⁷ “Sharenting” kelimesi, İngilizce “share” (paylaşmak) ve “parenting” (ebeveynlik) kelimelerinin birleşiminden türetilmiştir

Yetişkin bireylerin kendi hakkındaki bilgileri dijital ortama sunması makul görülebilir. Ancak henüz reşit olmayan çocukların bilgilerinin, görüntülerinin paylaşılması aynı ölçüde makul görülemez. Zira çocuğun kendi kararını verme gibi bir şansı yoktur. Sharenting olarak ifade edilen bu durum, çocukların sosyal medyada paylaşılması olarak tanımlanmaktadır ve çocukları dış tehditlere açık hale getirmektedir.

Alanında uzman kişiler; sharenting etkinliğinden söz edebilmek için ebeveynin sürekli ve devamlı bir şekilde çocuklarının paylaşılmasının gerektiği, ikinci bir görüş olarak da çocuklar hakkında devamlı olsun ya da olmasın detay yer alan her türlü paylaşımın bu kapsama girdiğini söylemişlerdir.³⁵⁸ İkinci görüşün tercihe şayan olduğu açıktır. Zira birinci görüş ve ikinci görüş arasında paylaşım noktasında bir fark görülmemektedir. Her iki durum da tehlike arz etmektedir.

Paylaşılan görüntüler ve riskler ekseninde Sharenting olgusunu şu başlıklar altında tasnif etmek, konunun anlaşılması açısından önem arz etmektedir.

- 1- Olağan paylaşımlar
- 2- Çocuğun şahsiyetini zedeleyici paylaşımlar
- 3- Ticari- influencer paylaşımları

³⁵⁶ Tuba Kopuz vd., “Sharenting: Kavramsal Bir Çözümleme”, *Intermedia International E-journal* 9/17 (31 Aralık 2022), 379-390.

³⁵⁷ Hakan Yüksel, “Sharenting Bağlamında Sosyal Medyada Çocuk İmajının İnşası”, *Akademik Düşünce Dergisi* 4 (08 Aralık 2021), 52.

³⁵⁸ Kavlak, “Dijital Çağda Sharenting (paylaşan Ebeveynlik) Kavramının Uluslararası Düzenlemeler Işığında Değerlendirilmesi”.

Olağan paylaşımlar; nispeten masum sayılabilecek, çocuğun ilk yürüyüşü, gülümsemesi gibi paylaşımlardır. Bunlar tehlike bazında daha düşük görülebilir. Ancak burada akıldan çıkarılmaması gereken olgu, bu tehlikenin asla sıfıra inmeyeceğidir. Masum olarak adlandırılmasının sebebi, açık seçik fotoğraflarının olmaması bakımındandır. Ebeveynler tarafından bu risklerin sıfır olarak görülmesi bir hatadır. Zira bu malzemeler de sosyal medyalara servis edilmekte çeşitli tehlikeler doğurmaktadır. Örnek vermek gerekirse, yemek yiyen bir çocuğunun paylaşılması, veri ihlallerine açık bir malzeme oluşturacaktır. Zira görüntü paylaşımı veri ihlallerine açıktır. Utanç verici paylaşımlar ise çocuğun ileride utanacağı, banyo hali, tuvalet eğitimi, sünnet merasimi gibi pozların paylaşılmasıdır. Bu paylaşımlar son derece tehlikeli olmakla birlikte, çocuğun ilerideki hayatını son derece etkileyecek psikolojik travmalara sebebiyet vermektedir. Ticari-influencer paylaşımları ise, sosyal medya üreticisi olan ebeveynin çocuklarını kullanarak içerik üretmesi ve bu içerik vasıtasıyla gelir elde etmesidir. Her üç türde de tehlikenin minimuma indirilmesi için, illa paylaşım yapılacaksa hesap gizliliğinin sadece güvenilen kişilere açılması gerekmektedir.

2. Modern Hukukta Durum

2.1. Dijital Ayak İzi ve Muhtemel Riskler

Dijital gölge olarak da bilinen dijital ayak izi, literatürde; interneti kullanırken arkada bıraktığımız veriler olarak tanımlanmaktadır. Bu kavram; ziyaret edilen web sitelerini, e-postaları, kullanılan sosyal medyaları ifade etmektedir.³⁵⁹ Kullanıcılar interneti kullanırlarken, arkalarında bir veri yığını bırakırlar. Bu veriler internette depolanır.

Bazı masum aktiviteler bu konuda tam anlamıyla bir tehlike oluşturmayabilir. Ancak sosyal medyalarda, kişisel bilgilerin herkese açık bir şekilde sunulması durumunda, tehlike eşiği yükselecektir. Bu bağlamda çeşitli sosyal medya platformlarında fotoğrafların, gidilen yerlerin paylaşımlarının yapılması halinde kötü niyetli üçüncü şahısların bu verilere ulaşması kaçınılmaz olmaktadır. Ebeveynlerin ehliyeti tam olmayan küçük çocuklarını paylaşımları ise tehlike açısından daha mühimdir. Zira kötü niyetli üçüncü şahısların, küçük çocuklara ait bilgileri görebilir. Küçük çocuklar ise kendini savunmaktan acizdir. Bu bağlamda, çocuklar için söz konusu olan tehlikeler, diğer kişilere nazaran daha yüksektir. Çocuklar büyüdüklerinde internet ortamında kendi bilgilerinin depolandığını görebilirler. Ayrıca bu veriler reklam firmaları, pazarlama şirketleri tarafından işlenebilir, kullanabilir. Ebeveynler bu paylaşımları yaptıklarında, çocuklarını bilgisayar korsanlığı, pedofili gibi tehditlere açık hale getirmektedirler.³⁶⁰ Bu paylaşımlar yapıldığı sürece,

³⁵⁹ Kaspersky, "Dijital Ayak İzi Nedir?" (20 Eylül 2021), Erişim Tarihi 13 Ocak 2026, <https://www.kaspersky.com.tr/resource-center/definitions/what-is-a-digital-footprint>.

³⁶⁰ Muhammet Emin Sözkese, "Paylaşan Ebeveynlik-Sharenting", *İletişim*

çocuklarına ileride silmek, yok etmek isteyecekleri bir dijital miras bırakmış olurlar. Üstelik bu veriler veri tabanlarında depolanmakta ve geriye dönüşü, yani yok edilmesi mümkün olmamaktadır. Yapılan paylaşımlar, silinse bile bu bilgiler internet serverlarında tutulmakta ve saklanmaktadır.

Bir ebeveyn tarafından oldukça masum görülen Sharenting'in çocuklar için psikolojik açıdan da bir takım olumsuz sonuçları olmaktadır. Bunları şöyle sıralayabiliriz:

- Kimlik gelişimi ve özel alan algısı zarar görebilir. Ebeveynlerin çocuklarının her davranışını sosyal mecralarda paylaşımları çocukların mahremiyet kavramını öğrenmelerine engel olur. Çocukların sağlıklı bir kişilik gelişimine sahip olabilmesi için bu kavramı öğrenmeleri gerekmektedir. Ayrıca ergenlik döneminde çocukların bu paylaşımlardan rahatsız olmaları muhtemeldir.
- Onaylanma ve dışa bağımlılığı artırabilir. Çocukların sürekli ebeveynler tarafından paylaşılması ve beğeni beklemesi çocukları da etkileyebilir. İleride, etraflarından daimî bir beğeni beklentisi içerisinde olabilirler. Benliğini sosyal medyada aldığı yorumlar ekseninde inşa etmesi muhtemeldir. Adeta sosyal medya üzerine kurulu bir çocukluk çağı geçirir.
- Ebeveyn – çocuk ilişkisi olumsuz etkilenir. Anne ve babasının izinsiz bir şekilde kendilerini paylaştığını gören çocuklar, anne babasına mesafe alabilir, onlarla ilişkisini kesebilir.
- Sosyal medya kaygısı ve stres gibi sorunlara sebebiyet verebilir. Kendilerini daima göz önünde gören çocuklar büyüdüklerinde kendi istekleriyle paylaşım yapmakta zorlanabilirler. Bundan dolayı çocuklar kendi özel hayatlarını kendileri şekillendirmekte zorlanacaklar, anne – babaya bağımlı hale geleceklerdir.
- Çocukluk dönemlerine ait paylaşımların ortaya çıkması durumunda, arkadaşları yanında utanma duygusu yaşayabilirler. Bu paylaşımlar kullanarak yapılan alaycı şakalar, dalga geçmeler sosyal açıdan problem yaşanmasına neden olur.

2.3. Pozitif Hukukta Sharenting

Uluslararası konjektürde veri güvenliği, Genel Veri Koruma Tüzüğü (GDPR) ile sağlanmaktadır. GDPR, 16 yaşından küçük bireylerin verilerinin işlenmesi için ebeveyn iznini şart koşmuştur. Ancak bu velayet hakkı mutlak değildir ve üstün yararlık ilkesiyle çelişmemelidir. Bazı ülkeler, çocukların temyiz yaşını düşürerek, iznin alınması gerektiğini söylemişlerdir.

Amerika Birleşik Devletleri'nde durum biraz daha farklıdır. Orada doğrudan Sharenting'i düzenleyen bir kanun bulunmamaktadır. OPFA

(Çocukların Çevrimiçi Gizliliğini Koruma Yasası) ile bu boşluk doldurulmaya çalışılmıştır. Birleşik Krallıkta ise Age Appropriate Design Code adlı bir yasa çıkartılarak, çocukların bu realiteden en az etkilenmesine çalışılmıştır.³⁶¹ Evrensel olarak ise Birleşmiş Milletlerin Çocuk Haklarına Dair Sözleşmesi 16. maddesinde “Hiçbir çocuğun özel yaşantısına, aile, konut ve iletişimine keyfi ya da haksız bir biçimde müdahale yapılamayacağı gibi, onur ve itibarına da haksız olarak saldırılamaz. Çocuğun bu tür müdahale ve saldırılara karşı yasa tarafından korunmaya hakkı vardır.”³⁶² denilmekte ve yasal güvence sağlanmaktadır.

Türkiye’de ise özel hayatın gizliliği, Anayasa’nın 20. Maddesinde, TCK 134. Maddede, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi’nin 8.maddesinde, Birleşmiş Milletler Çocuk Haklarına Dair Sözleşme 16.maddesiyle koruma altına alınmıştır.³⁶³

Paylaşım yapma konusunda kilit nokta ise çocuğun rızası meselesidir. Ebeveynin paylaşım yapabilmesi için çocuğun rızasının alınması gerektiği genel kabulüne dayanır. Rıza için temyiz gücü gerekmektedir. Modern hukukta ise temyiz yaşı ülkeden ülkeye farklılaşmaktadır. Bazılarına göre, temyiz; kişinin bir işlem ve olayın sonuçlarını değerlendirme yeteneğinin bulunması, davranışlarını buna göre yönlendirmesidir. Bu ise olayların niteliğine göre değişmektedir.³⁶⁴

Modern hukuk sistemlerinde, Sharenting olgusu, daha çok veri güvenliği açısından ele alınmaktadır. Bu güvenlik çeşitli yasalarla sağlanılmaya çalışılmıştır. Hukuki açıdan zikredilmesi gereken bir diğer konu ise, ebeveynin velayet hakkını kullanması, çocuğun üstün yararı ilkesiyle çeliştiği durumlarda, mahkeme kararıyla velayet hakkının sınırlandırılabilirliği.

Velayet hakkını çocukların korunması, yararını sağlamak için bir vasıta gören, onları en iyi şekilde yetişmesini sağlama içinde olan İslam Hukuku ise meseleyi şeri deliller, kaideler, anne babanın velayet hakkının dini meşruiyeti, kul hakkı ve dünyevi boyutların yanında uhrevi boyutlar, ekseninde ele almaktadır. Bu açıdan çocukların paylaşılması sadece bir veri güvenliği meselesi değil, aynı zamanda İslami bir boyut da arz etmektedir. İslam Hukukunun sadece dünyevi sahada kalmayıp, meseleyi uhrevi sahaya taşıması konunun çözülmesi bağlamında modern hukuk normlarından daha üstün olduğu açıktır.

³⁶¹ “Sosyal Medyada Çocukların Paylaşılması: Hukuki Riskler - Güvenliweb.org.tr” (Erişim 14 Ocak 2026).

³⁶² “Çocuk Haklarına Dair Sözleşme | UNICEF Türkiye” (Erişim 14 Ocak 2026).

³⁶³ Fatma Tuğçe Taşcı, “‘Sharenting’ Ebeveynliği: Çocukların Dijital Gizliliği ve Hukuki Riskler”, *Kişisel Verileri Koruma Dergisi* 7/1 (30 Haziran 2025), 62-85.

³⁶⁴ Taşcı, “‘Sharenting’ Ebeveynliği”, 69.

Buraya kadar ilgili kavramın, tanımı ve kapsamına yer verdikten sonra konunun aslını oluşturan İslam hukuku

2. İslam Hukukunda Durum

Buraya kadar ilgili kavramın, tanımı ve kapsamına yer verdikten sonra konuyu İslam hukuku perspektifinden incelemek gerekmektedir.

2.1. Mahremiyet

حرم fiilinden türetilen haram lafzı, sözlükte helalin tersi, yasaklanan şey anlamında kullanılmıştır.³⁶⁵ Bu yasaklanan şey ister beşeri ister ilahi olsun farketmez. ³⁶⁶ Mahrem lafzı ise helal olmayan, yasaklanan şey anlamını ifade etsede, fıkıh literatüründe dinen evlenmesi yasak olan akrabalar anlamındadır. Bununla birlikte kelimenin etimolojik anlamına bakıldığında, mahrem lafzı; dokunulması, sınırının ihlal edilmesi yasak olan şeyleri tazammun eder. Sınırlarının ihlal edilmemesi gereken şeylerin başında ise kutsallar gelmektedir. Dolayısıyla mahrem lafzının bir yönü bu anlama delalet etmektedir. Fıkıh literatüründeki anlamının da bu bağlamla ilişkisi bulunmaktadır. Zira evlenilmesi yasak olanlar, aynı zamanda bir insanın en kutsalları, dokunulmazları, haklarının ihlal edilemeyeceği kişilerdir.

2.2. Makasid-ı Şeria

İslam Hukukunun nihai gayesi, insan onurunu ve saygınlığını korumaktır. Dinin va'z ettiği hükümler de bu maksada delalet etmektedir. Makasid-ı Şeria insanın canını, malını, dinini, aklını ve neslini koruma altına almaktadır. İnsanın onuru da nesil/ırz kapsamında koruma altındadır. Belki de şeref/onur bu beş ana kavramı da kuşatmaktadır. Bir bireyin onurunun zedelenmesi halinde bundan kişinin canı, malı, akli, dini ve nesli de etkilenecektir. Allah Kur'an'da İsrâ 70.ayette mealen “Andolsun *biz Âdemoğluna şan, şeref ve nimetler verdik*” buyurarak insanın onuruna ve şerefine işaret etmektedir. İslam tarihinde Hz.Peygamberin pek çok hadisi, sünneti de bize insanın onurunun zedelenemeyeceğini göstermektedir. Nitekim o, Ebu Zer'in, annesi zenci olan bir sahabeyi azarladığını, onun onurunu zedelediğini görünce, bunun doğru olmadığını belirtmiştir. ³⁶⁷ Şefkat bakımından çocuğa en düşkün olan ebeveyni olduğundan, onun kötülüğünü istemeyeceği genel kabulünden dolayı velayeti ebeveynine

³⁶⁵ Muhammed b. Mükerrrem İbn Manzûr, *Lisânü'l-Arab* (Beyrut: Dâru Sâdır, 1414), 6/119.

³⁶⁶ Hüseyin b. Muhammed er-Râgıb el-İsfahânî, *el-Müfredât fî Garîbi'l-Kur'ân*, ed. Safvân Adnân ed-Dâvûdî (Dimaşk - Beyrut: Dâru'l-Kalem - ed-Dâru's-Şâmiyye, 1412), 360.

³⁶⁷ Ebû'l-Hüseyin Müslim b. el-Haccâc Müslim, *el-Câmi' u's-şâhih «Şâhih-i Müslim»*, ed. Muhammed Züheyr en-Nâsır (Beyrut: Dâru Tûki'n-Necât, 1433), 5/92. (No. 1661)

vermiştir. Bundan dolayıdır ki, geleceğin teminatı olan çocukların reşit olana kadar bakım, terbiyesini ebeveynine tevdi etmiştir. Onların bu yetişmelerinde onurların ve haysiyetlerinin zedelenmemesi gerekmektedir. Bunun yanında onların can ve mal güvenliğinin de sağlanması gerekmektedir. Çocukların kendilerini savunamadıkları yaşlarda, yapılan paylaşımlar, onların can güvenliğini tehlikeye atmakta, psikolojik olarak geriye dönülmez yaralar açmaktadır. Unutulmamalıdır ki İslam çocukların düzgün bir şekilde yetişmesini istemektedir. Ancak çocuklar bir meta değildir ve her insan gibi onlar da mükerremdir, onur, ırz ve mahremiyetleri koruma altındadır.

2.3 Tecessüs

Tecessüs sözlükte, araştırma, filan kişi hakkında (kötü niyetli) araştırma yaptı (تجسس فلاناً) bağlamında kullanılmaktadır.³⁶⁸ İnsanın özel hallerinin araştırılması İslam dininde yasaklanmıştır. Müslüman birinin ayıplarını, hatalarını veyahut gizli hallerini ortaya dökmek haramdır. Hatta öyleki bir kişiye atılan iftirayı diğer müslümanların yalanlamasının vacip olduğu belirtilmiştir. Günahlarda ısrar edilmemesi halinde, bu günahlarının örtülmesi emredilmiştir.³⁶⁹ Allah Kur'an'da Hucurat 12. Ayette “Ey iman edenler! Zannın çoğundan sakının; çünkü zannın bir kısmı günahtır. Birbirinizin gizli hallerini ve kusurlarını araştırmayın. Birbirinizin giybetini yapmayın.” buyurmuştur. Bu ayet hakkında Kurtubi, İbn Huveyzi Mendad'dan nakil yaparak çarpıcı bir örnek verir: Bir kişinin kendisine ikram edilen yemek hakkında yemeğin nereden geldiğinin sorulup araştırılmasının dahi yasak olduğunu, müslümanın işlerinin selamete yorumlanması gerektiğini belirtmiştir.³⁷⁰ Basit bir olayda bile tecessüsün kınandığı bir hukuk doktrininde, çocukların mahrem anlarının, gizli bilgilerinin internet ortamında sunulması evleviyetle sakıncalı kabul edilmelidir. Yemek meselesinde, yemeğin helal olup olmamasını öğrenmek gibi dini saik bulunabilmesi mümkün iken, sharentingde böyle bir dini maksat gözükmemekte, daha çok dünyevi maksatlar göze çarpmaktadır.

2.4. Görsel Mahremiyet

İslam Hukukunda görsel mahremiyet, setr-i avret ekseninde ele alınmıştır. Sözlükte avret “eksik, gedik, açık; açılıp görünen şey, korkulacak, zarar gelecek yer” gibi manalara delalet etmektedir. İstilahe olarak ise; dinen gözükmesi, başkalarının bakması yasak olan yerler anlamında kullanılmaktadır.³⁷¹ Avret yerlerinin örtünmesi ise setr-i avret kavramıyla ifade edilmektedir. Fıkhi literatürde, erkeklerin avret mahalli, göbük deliğinden diz

³⁶⁸ Ahmed Rızâ, *Mu'cemü metnî'l-luğa: Mevsû'a luğaviyye hadîse* (Beyrüt: Dâru Mektebeti'l-Hayât, 1960), 1/527.

³⁶⁹ Ebû Bekir Ahmed b. Alî el-Cassâs, *Ahkâmü'l-Kur'ân*, ed. Muhammed Sâdık el-Kamhâvî (Beyrut: Dâru l-hyâi't-Türâsî'l-Arabî, 1405), 5/289.

³⁷⁰ Muhammed b. Ahmed el-Kurtubî, *el-Câmi' li-Ahkâmî'l-Kur'ân*, ed. Ahmed el-Berdûnî - İbrahim Atfîş (Kahire: Dâru'l-Kütübî'l-Mısriyye, 1964), 6/332.

³⁷¹ Mehmet Şener, “Avret”, *TDV İslâm Ansiklopedisi* (Erişim 15 Ocak 2026).

kapağına kadar, kadınların ise el, yüz ve ayaklar hariç olmak üzere tüm bedenidir. Avret yerlerinin koruması, birçok hikmeti barındırmasına rağmen bu hikmetlerin başında, insanın saygınlığı gelmektedir. Hanefi mezhebinde çok küçük çocuklar için (dört yaş altı) avret mahalli hükmü yetişkinlerden farklıdır ve katı sınırlar çizilmemiştir.³⁷² Şâfiî mezhebinde ise avret hassasiyeti yedi yaş itibarıyla başlar; yedi yaşındaki bir çocuğun avret mahalli göbek ile diz kapakları arası olarak kabul edilir.³⁷³ Mâlikîler bu konuda yaş sınırlamasını biraz daha yukarı çekerek bunu on yaşla sınırlandırmışlardır.³⁷⁴ Hanbelîlerde de benzer şekilde bu sınır on yaştır. On yaşından buluğa kadar ise göbek ile diz kapağı arası örtülmesi vacip görülmüştür.³⁷⁵ Bu görüşlere bakıldığında, mezheplerin çeşitli farklı içtihatlar getirdiği görülmektedir. Ancak bu sınırlar mutlak değildir. Ebeveynlerin çocuklarını sosyal mecralarda paylaşmaları, edep ve hürmet ilkelerine terstir. Çocuklar büyüdüklerinde onların karşılıklarına utanacakları, silmek isteyecekleri veriler bırakmak şahsiyetin korunması ilkesine terslik arz etmektedir.

2.5. Manevi Zarar

Çocuklar sosyal mecralarda paylaşıldıklarında onları nazar değme tehlikesiyle baş başa bırakmış oluruz. Nazarın hak olduğu Hz. Peygamberin hadisleriyle sabittir.³⁷⁶ Nazar değmesi olgusu akidevi bir boyut olmakla birlikte, sonucu itibarıyla İslam Hukukunu da ilgilendirir. Zira nazarın doğurduğu manevi problemler İslam Hukukunun def-i mefasid (zararları gidermek) ilkesiyle çelişmektedir. Bu açıdan ebeveynin çocuklarını maddi zararlardan koruduğu gibi, manevi zararlardan da koruması gerekmektedir. Yapılan paylaşımlar çocuğun manevi bütünlüğünü tehlikeye atmakta ve onlara zarar vermektedir.

2.6. Ebeveynin Velayet Yetkisi

Velayet, sözlük anlamında “yakın olmak, bir işi üstlenme/yönetme³⁷⁷; sevmek, yönelmek, yardım etmek; bir işin sorumluluğu kendi üstünde olmak”

³⁷² Muhammed Emîn İbn 'Âbidîn, *Hâşiyetü Reddî'l-muhtâr 'ale'd-Dürri'l-muhtâr* (Mısır: Şirketü Mektebeti ve Matba'atı Muşafâ el-Bâbî el-Halebî ve Evlâdihî, 1966), 2/195; Sirâcüddîn 'Umer b. İbrâhîm el-Hanefî İbn Nuceym, *en-Nehrü'l-fâ'ik şerhu Kenzî'd-dakâ'ik*, ed. Ahmed 'İzzü 'İnâye (Beyrût: Dârü'l-Kütübî'l-İlmiyye, 2002), 1/182.

³⁷³ Veliyyüddîn Ebû Zur'a Ahmed b. Abdîrahîm b. el-Hüseyn b. Abdîrahmân el-İrâkî, *Tahrîru'l-Fetâvâ alâ'l-Tenbîh ve'l-Minhâc ve'l-Hâvî*, ed. 'Abdü'r-rahmân Fehmî Muhammed ez-Zevâvî (Cidde: Dârü'l-minhâc li'n-neşr ve't-tevzî', 2011), 1/272.

³⁷⁴ Ebû'l-Hasen Alî b. Ahmed b. Mekrem es-Sa'îdî el-Adevî, *Hâşiyetü'l-Adevî alâ Şerhi Kifâyeti't-Tâlibî'r-Rabbânî*, ed. Yûsuf eş-Şeyh Muhammed el-Bikâ'î (Beyrût: Dârü'l-fikr, 1994), 2/456.

³⁷⁵ el-Hâcce Su'âd Zarzûr, *Fıkhu'l-'İbâdât 'alâ'l-Mezhebi'l-Hanbelî*, ts., 165.

³⁷⁶ Ebû 'Abdillâh Muhammed b. İsmâ'il el-Buhârî, *Şaḥîḥu'l-Buhârî*, ed. Muşafâ Dîb el-Buğâ (Dimaşk: Dâru İbn Kesîr; Dâru'l-Yemâme, 1993). "el-'Aynu Ḥaqq", 35 (No. 5408)

³⁷⁷ Muhammed b. Mükerrrem İbn Manzûr, *Lisânü'l-Arab*, 6/2528.

gibi anlamlara gelir.³⁷⁸ İstilahtan olarak ise, bazı arızaları bulanan bireylerin hukuki işlerini yöneten, bakım ve terbiyesini üzerine alan kişilere verilen yetki, diye tanımlanması mümkündür. İslam Hukukunda velayet yetkisi, çocukların canını, malını, ırzının korunması için verilmiş bir yetkidir. Velayet yetkisi genel olarak ikiye ayrılır: Velayet-i İcbar, velayeti nedb.³⁷⁹ Velayet-i İcbar zorlayıcı velayet olarak tanımlanır ve velilerin çocuklar, köleler üzerindeki zorlayıcı tasarruflarını içerir. Köleler üzerindeki tasarruflar konumuzun dışındadır. Velayet-i icbar yetkisi sadece baba ve dedeye verilmiş, bunun dışındaki akrabalar dışarıda bırakılmıştır. Bu yetkinin baba ve dedeye tanınması, kan bağından ötürü çocukların zararına bir iş yapmayacağını genel tezinden üretilmiştir. İslam Hukukundaki, nikah gibi olaylarda, hep bu saikle hareket edilmiştir. Bu konuların tamamında çocukların maslahatı gözetilmiştir. Bu maslahat gerçekleşmez, zararlı sonuçlar doğacak olursa, devlet otoritesi “Sultan maslahat görürse, mübah alanı bile sınırlandırabilir” genel kuralından hareketle bu yetkiyi sınırlandırabilir. Velayet-i icbar yetkisi nikah gibi alanlarda dahi mutlak değildir ve çocuğun maslahatı ile kayıtlanmıştır. Şayet veli bu yetkisini kötüye kullanırsa, çocuk bülüğa erdiğinde ‘Hıyarü’l-Bülüğ’ (Seçim Hakkı) ile bu akdi feshettirebilir.

Sharenting açısından bakıldığında ise velayet yetkisinin kötüye kullanıldığı görülmektedir. Zira ebeveynler bilerek ya da bilmeyerek çocuklarını tehlikeye atmakta, onları geri dönülmez sonuçlarla baş başa bırakmaktadır. Influencer ebeveynliği diyebileceğimiz ebeveynlerin ise çocuklarını paylaşıp gelir elde etmeleri, çocukları maddi bir metaya dönüştürmektedir.

2.7. Çocuğun Ehliyeti

Ehliyet kavramı sözlükte, “yetki, elverişlilik, liyakat, yeterlilik” gibi anlamlara gelmektedir. İstilahtan anlamda ise dini ve hukuki olmaya elverişli oluşu ifade etmek için kullanılmaktadır. Ehliyet; ehliyet-i vücub ve ehliyet-i eda olmak üzere ikiye ayrılmaktadır. Ehliyet-i vücub, kişinin, dini-hukuki hak ve borçların doğmasına elverişli olması, ehliyet-i eda ise kişiyi dinen ve hukuken muteber olacak tarzda davranmaya ve hukuki işlem yapmaya elverişli kılan özelliiktir.³⁸⁰ Yani vücub ehliyeti kişinin haklara sahip olması, eda ise bu hakları kullanmaya elverişli hale gelmesidir. Her iki ehliyet türü de tam ve eksik olmak üzere ayrılmaktadır. Biz konumuzla bağı açısından vücub ehliyetinin kısımlarına kısaca değineceğiz.

Eksik vücub ehliyeti: Anne karnındaki cenin için söz konusudur ve sadece lehine olan haklara sahiptir.

³⁷⁸ H. YUNUS APAYDIN, “Velâyet”, *TDV İslâm Ansiklopedisi* (Erişim 15 Ocak 2026).

³⁷⁹ Ali Bardakoğlu, “İcbar”, *TDV İslâm Ansiklopedisi* (Erişim 16 Ocak 2026).

³⁸⁰ Ahmet Yaman - Halit Çalış, *İslam Hukukuna Giriş* (M.Ü. İlahiyat Fakültesi Vakfı Yayınları, 2022), 222,225.

Tam vücut ehliyeti: Kişinin lehine ve aleyhine olan haklara ehil olmasıdır. Cenin doğduğunda tam vücut ehliyeti sabit olur.³⁸¹

Anne karnındaki bir cenin sağ olarak doğduğu an vücut ehliyeti vardır. Bu vücut ehliyetinden dolayı çocuk henüz konuşmаса dahi, miras, hibe veya kendi kazancı yoluyla mal kazanabilir.

Bu hukuki çerçeveden, İnfluencer ebeveynlik olgusuna bakıldığı zaman çocuğun görüntüsü, videoları, sesi kullanarak yapılan paylaşımlar, doğrudan çocuğun şahsına ait olmaktadır. Çünkü, İslam hukuku doktrinde “bir malın getirisi, onun zarar ve riskini üstlenene aittir” genel kuralı hakimdir. Sharenting olayında, dijital ayak izi, gizli bilgilerin kullanılması, psikolojik riskler gibi zararlar, çocuğun şahsında toplanmaktadır. Onun manevi şahsı kullanılmakta, özel bilgileri internet dünyasına servis edilmektedir. Zararın bir kısmının ebeveyne ait olması sonucu değiştirmeyecektir. Bunlar düşünüldüğünde ebeveynin zararı, çocukların zararından bir hayli düşüktür.

2.8. Ebeveynin Çocukların Malındaki Tasarruf Yetkisi

İslam Hukuku doktrinde ebeveynin çocukların malı üzerindeki yetkisi sınırsız değildir. Bu yetkinin sınırı maslahattır.

İbn Mâce'nin nakletmiş olduğu “Sen ve malın babana aitsiniz hadisi”³⁸²ni bazı Hanefiler evlâdın kazancının de babaya ait olduğunu söylemişlerdir.³⁸³ Ancak burada mutlaklığın değil tavsiye niteliğinde olduğu şeklinde yorumlanabilir. Zira Hanefilerden bir kısmı ise mutlak bir helallığın değil, babanın yokluk durumuyla sınırlandırılan bir hak olduğunu belirtmişlerdir.³⁸⁴ Bir diğer nokta ise çocuğun malı ile, çocuğun görüntülerinden içerik üretilerek, verilerinin sosyal mecralara yayarak kazanılmış gelir arasında fark vardır. Sharenting olgusunda, çocuk bir meta gibi görülmekte, canı, mahremiyeti ve psikolojisi tehlike altında bulunmaktadır. Ayrıca bir diğer realite ise, çocuk küçük yaşta kendi isteğiyle çalıştığında kazanmış olduğu bu geliri maslahat üzere kullanamama ihtimali yüksektir. Bundan dolayı bu mal ebeveynin yönetimine verilir, çocuğun nafakası bundan temin edilebilir. İnfluencer kazancında ise, çocuğun rızası, isteği yoktur. Çocuk rûst çağına ulaştığında, ebeveynini sorumlu tutabilir. Bu paylaşımlar,

³⁸¹ Yaman - Çalış, *İslam Hukukuna Giriş*, 223,224.

³⁸² Muḥammad ibn Yazîd İbn Mâjah al-Rab'ı al-Qazwîni, *Jâmi' al-Sunan [Sunan İbn Mâjah]*, ed. 'İşâm Mûsâ Hâdî (al-Jubayl, Saudi Arabia: Dâr al-Şiddîq li'l-Naşr, 2014). “Erkeğin, çocuğun malının üzerindeki hakkı”, 64

³⁸³ Ebû Bekir b. Mes'ûd el-Kâsânî, *Bedâi' u's-šanâi' fi tertibi's-şerâi'* (Mişr: Maṭba'at Sharikat al-Maṭbû'ât al-'İlmiyya; Maṭba'at al-Jamâliyya, 1327), 4/30.

³⁸⁴ Ebû Bekir er-Râzî el-Ceşşâs, *Şerhu Muḥtaşari't-Taḥâvî*, ed. 'İşmetullâh 'İnâyetullâh Muḥammed vd. (Dâr al-Başâ'ir al-İslâmiyya and Dâr al-Sirâj, 2010), 5/301.

yetişkinlik çağında çeşitli problemleri doğurabilir. Bu bağlamda İslam Hukuku'ndaki defi mefseadet celbi menafi ilkelerini devreye sokarak, çocukları korumak maksatlı bu paylaşımları kısıtlayabiliriz.

2.9. İcare-i Sağır

İcare-i Sağır; kelime anlamı olarak, çocuğun kiralanması anlamında gelmekle birlikte burada kastedilen şey, çocuğun çalışması üzere birinin yanına verilmesidir. Hanefi mezhebine göre, ebeveyn çocuklarını eğitmek, terbiye etmek, yetiştirmek, bir meslek öğrenmelerini temin etmek amacıyla bir işte çalıştırabilir. ³⁸⁵ Çalıştırmanın şarta bağlanması bunun mutlak değil bazı hikmetlere binaen olduğunu göstermektedir. "Buna karşın Şâfi mezhebi daha korumacı bir tavır sergileyerek çocuk buluğa erişinceye kadar çalıştırılmayacağını belirtmiştir. ³⁸⁶ Hanbelî mezhebi ise çocuğun buluğ çağına kadar çalıştırılabileceğini söylemişlerdir. ³⁸⁷ Bu görüşlerin içinde günümüz pedagojik araştırmalara, bilimsel verilere en uygun görülen içtihat çocukların buluğa kadar çalıştırılmamasıdır.

Sharenting olgusunda çocukların eğitilmesi kastı bulunmamaktadır. Çocukların paylaşarak onlardan gelir elde edilmesi eğitim amacı taşımamaktadır. Bilakis bu tür faaliyetler çocuğun yetişmesini olumsuz etkileyecektir. Çocuklar sosyal medyada paylaşım yapmak maksadıyla saatler boyu kamera karşısında bekletilmektedir. Bazen de haberleri olmadan fotoğrafları, videoları çekilmekte bunlardan maddi kazanç beklenilmektedir. Bu faaliyetler, çocuklara bir meslek kazandırmadığı gibi, psikolojik gelişmeleri de olumsuz etkilenmektedir. İnfuelencerlıktan kazançlı çıkan tek kesim ebeveyn olmaktadır.

Öneriler ve Sonuç

Yeni yasalar çıkartılarak kasten paylaşım yapan ebeveynlerin paylaşımları durdurulmalıdır. Çocuğun kişilik haklarını ihlal eden ebeveynlere yönelik uyarı ve cezai yaptırımlar uygulanmalı, içerikler kaldırılmalıdır. Türkiye'de hali hazırda uygulanan yasalar yetmemektedir. Bundan dolayı yeni yasalar çıkarılmalıdır.

³⁸⁵ Burhânüddîn Ebü'l-Me'âli Maḥmûd b. Aḥmed b. 'Abdîl'azîz b. 'Ömer b. Mâze el-Buḥârî el-Hanefî, *el-Muḥîṭü'l-Burhânî fi'l-fıkhî'n-Nu'mânî*, ed. 'Abdülkerîm Sâmî el-Cündî (Beyrut: Dârü'l-Kütübî'l-İlmiyye, 2004), 7/458.

³⁸⁶ el-Hüseyn b. Mes'ûd el-Begavî, *et-Tehzîb fi fıkhî'l-İmâmî'sh-Şâfi'î*, ed. 'Âdil Aḥmed 'Abdülmevcûd - 'Alî Muḥammed Mu'avvaḍ (Beyrut: Dârü'l-Kütübî'l-İlmiyye, 1997), 4/438.

³⁸⁷ el-Hüseyn b. Yûsuf ed-Düceylî, *el-Vecîz fi'l-fıkh 'alâ mezhebi'l-İmâm Aḥmed b. Hanbel*, ed. Merkezü'l-baḥşî'l-ilmî ve ihyâ' i't-türâşî'l-İslâmî (Riyad: Mektebetü'r-Rüşd Nâşirûn, 2004), 229.

Ayrıca çocuğun kazancı, devlet denetimine alınmalıdır. Çocuklar buluş çağına ulaştıklarında bu kazanç kendilerine teslim edilmelidir. Dijital veriler sınır tanımamaktadır. Devletler iş birliği yapmalıdır. Uluslararası kurum ve kuruluşlarla entegreli çalışılmalıdır. Çocukların verilerini ihlal eden bu paylaşımlar küresel ölçekte durdurulmalıdır. Bu konuda ayrı bir kurum dahi kurulabilir.

Ebeveynler ve halk, Sharenting konusunda bilinçlendirilmelidir. Tehlikenin somut göstergeleri onlara anlatılmalıdır. Okul programlarında, halk eğitim merkezlerinde bu noktada eğitim verilmelidir.

Bu konuda Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı, sosyal medya platformlarıyla iş birliğine giderek, ebeveynleri bilinçlendiren kamu spotları hazırlanabilir. Dini merkezler ve sivil toplum kuruluşları halkı aydınlatıcı yayınlar yapmalı, tecessüs, mahremiyet gibi konularda vaazlar artırılmalıdır. Bu şekilde toplumun bilinçlendirilmesi sağlanılmalıdır.

Kaynakça

- Adevî, Ebû'l-Hasen Alî b. Ahmed b. Mekrem es-Sa'îdî el-. *Hâşiyetü'l-Adevî alâ Şerhi Kifâyeti't-Tâlibi'r-Rabbânî*. ed. Yûsuf eş-Şeyh Muhammed el-Bikâ'î. 2 Cilt. Beyrût: Dârü'l-fıkr, 1994.
- APAYDIN, H. YUNUS. "Velâyet". *TDV İslâm Ansiklopedisi*. Erişim 15 Ocak 2026. <https://islamansiklopedisi.org.tr/velayet--fikir>
- Bardakoğlu, Ali. "İcbar". *TDV İslâm Ansiklopedisi*. Erişim 16 Ocak 2026. <https://islamansiklopedisi.org.tr/icbar>
- Beğavî, el-Hüseyn b. Mes'ûd el-. *et-Tehzîb fî fıkhi'l-İmâmî's-Şâfi'î*. ed. Âdil Ahmed 'Abdülmevcûd - 'Alî Muhammed Mu'avva'd. 8 Cilt. Beyrut: Dârü'l-Kütübî'l-İlmiyye, 1. Basım, 1997.
- Buḥârî, Ebû 'Abdillâh Muhammed b. İsmâ'îl el-. *Şahîḥu'l-Buḥârî*. ed. Muştafâ Dîb el-Buḡâ. 7 Cilt. Dimaşk: Dâru İbn Kesîr; Dâru'l-Yemâme, 1993.
- Burhânüddîn Ebû'l-Me'âlî Maḥmûd b. Aḥmed b. 'Abdil'azîz b. 'Ömer b. Mâze el-Buḥârî el-Hanefî. *el-Muḥîṭü'l-Burhânî fî'l-fıkhi'n-Nu'mânî*. ed. 'Abdülkerîm Sâmi el-Cündî. 9 Cilt. Beyrut: Dârü'l-Kütübî'l-İlmiyye, 1. Basım, 2004.
- Cassâs, Ebû Bekir Ahmed b. Alî el-. *Ahkâmü'l-Kur'ân*. ed. Muhammed Sâdık el-Kamhâvî. Beyrut: Dâru İhyâi't-Türâsi'l-Arabî, 1405.
- Ebû Bekir er-Râzî el-Ceşşâs. *Şerhu Muḥtaşari't-Taḥâvî*. ed. 'İşmetullâh 'Inâyetullâh Muhammed vd. Dâr al-Bashâ'ir al-İslâmiyya and Dâr al-Sirâj, 1. Basım, 2010.

- el-Hüseyn b. Yûsuf ed-Düceylî. *el-Vecîz fi'l-fıkh 'alâ mezhebi'l-İmâm Ahmed b. Hanbel*. ed. Merkezül-bahşi'l-ilmî ve ihyâ'it-türâşi'l-İslâmî. Riyad: Mektebetü'r-Rüşd Nâşirûn, 1. Basım, 2004.
- Ferrara, Pietro vd. "Online 'Sharenting': The Dangers of Posting Sensitive Information About Children on Social Media". *The Journal of Pediatrics* 257 (01 Haziran 2023). <https://doi.org/10.1016/j.jpeds.2023.01.002>
- Geredeli, Nazira vd. "Anne Ve Babanın Sosyal Medyada Çocukları İle İlgili Paylaşımlarına (sharenting) İlişkin Hukuki Bir Değerlendirme". *Necmettin Erbakan Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi* 7/3 (31 Aralık 2024), 861-886.
- Girgin, Çağla. "Postmodern Dönemde Aile ve Çocuk Mahremiyeti: Dijital Dünyada Ebeveyn Paylaşımı (Sharenting) Üzerine Nitel Bir İnceleme". *Diyanet İlmî Dergi* 61/4 (26 Aralık 2025), 1719-1760. <https://doi.org/10.61304/did.1775457>
- Günüç, Selim. "Sharenting Eyleminin Psikolojik Açıdan Değerlendirilmesi: Türk ve İngiliz Annelerinin Karşılaştırılması". *Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar* 12 (29 Aralık 2020), 281-297. <https://doi.org/10.18863/pgy.795651>
- Hüseyn b. Muhammed er-Râgıb el-İsfahânî. *el-Müfredât fî Garîbî'l-Kur'ân*. ed. Safvân Adnân ed-Dâvûdî. Dimaşk - Beyrut: Dâru'l-Kalem - ed-Dâru's-Şâmiyye, 1. Basım, 1412.
- İrâkî, Veliyyüddîn Ebû Zur'a Ahmed b. Abdîrahîm b. el-Hüseyn b. Abdîrahmân el-. *Tahrîru'l-Fetâvâ alâ't-Tenbîh ve'l-Minhâc ve'l-Hâvî*. ed. 'Abdû'r-rahmân Fehmî Muhammed ez-Zevâvî. 3 Cilt. Cidde: Dâru'l-minhâc li'n-neşr ve't-tevzî', El-Ülâ., 2011.
- İbn Nuceym, Sirâcüddîn 'Umer b. İbrâhîm el-Hanefî. *en-Nehrû'l-fâ'ik şerhu Kenzi'd-dakâ'ik*. ed. Ahmed 'İzzü 'İnâye. 3 Cilt. Beyrût: Dâru'l-Kütübî'l-İlmiyye, .2002. الأولى.
- Kâsânî, Ebû Bekir b. Mes'ûd el-. *Bedâi'u's-şanâi' fî tertîbi's-şerâi'*. 7 Cilt. Mısr: Maṭba'at Sharikat al-Maṭbū'at al-İlmiyya; Maṭba'at al-Jamâliyya, Al-Ṭab'a al-Ülâ., 1327.
- Kaspersky. "Dijital Ayak İzi Nedir?" 20 Eylül 2021. Erişim 13 Ocak 2026. <https://www.kaspersky.com.tr/resource-center/definitions/what-is-a-digital-footprint>
- Kavlak, Bengül. "Dijital Çağda Sharenting (paylaşan Ebeveynlik) Kavramının Uluslararası Düzenlemeler Işığında Değerlendirilmesi". *İzmir Barosu Dergisi* 90/2 (2025). <https://search.trdizin.gov.tr/tr/yayin/detay/1341902/dijital-cagda-sharenting-paylasan-ebeveynlik-kavraminin-uluslararasi-duzenlemeler-isiginda-degerlendirilmesi>
- Kopuz, Tuba vd. "Sharenting: Kavramsal Bir Çözümleme". *Intermedia International E-journal* 9/17 (31 Aralık 2022), 379-390. <https://doi.org/10.56133/intermedia.1169655>

- Kurtubî, Muhammed b. Ahmed el-. *el-Câmi' li-Ahkâmi'l-Kur'ân*. ed. Ahmed el-Berdûnî - İbrahim Atfîş. 20 Cilt. Kahire: Dâru'l-Kütübî'l-Misriyye, 2. Basım, 1964.
- Muhammed b. Mükerrrem İbn Manzûr. *Lisânü'l-Arab*. 15 Cilt. Beyrut: Dâru Sâdır, 3. Basım, 1414.
- Muhammed Emin İbn 'Âbidîn. *Hâşiyetü Reddî'l-muhtâr 'ale'd-Dürri'l-muhtâr*. 6 Cilt. Mısır: Şirketü Mektebeti ve Maṭba'ati Muşṭafâ el-Bâbî el-Halebî ve Evlâdihî, 1966. الثانية
- Müslim, Ebü'l-Hüseyn Müslim b. el-Haccâc. *el-Câmi'u's-şahîh «Şahîh-i Müslim»*. ed. Muhammed Züheyr en-Nâsır. 8 Cilt. Beyrut: Dâru Tûkî'n-Necât, 1. Basım, 1433.
- Qazwîni, Muḥammad ibn Yazîd İbn Mâjah al-Rab'î al-. *Jâmi' al-Sunan [Sunan İbn Mâjah]*. ed. 'İşâm Mûsâ Hâdî. al-Jubayl, Saudi Arabia: Dâr al-Şiddîq li'l-Naşr, 2. Basım, 2014.
- Rızâ, Ahmed. *Mu'cemü metni'l-luḡa: Mevsû'a luḡaviyye ḥadişe*. 5 Cilt. Beyrût: Dârü Mektebeti'l-Ḥayât, 1960.
- Sözkesen, Muhammet Emin. "Paylaşan Ebeveynlik-Sharenting". *İletişim Ansiklopedisi*, 05 Temmuz 2025. <https://doi.org/10.5281/zenodo.15815058>
- Şener, Mehmet. "Avret". *TDV İslâm Ansiklopedisi*. Erişim 15 Ocak 2026. <https://islamansiklopedisi.org.tr/avret>
- Taşcı, Fatma Tuğçe. "Sharenting' Ebeveynliği: Çocukların Dijital Gizliliği ve Hukuki Riskler". *Kişisel Verileri Koruma Dergisi* 7/1 (30 Haziran 2025), 62-85.
- Yaman, Ahmet - Çalış, Halit. *İslam Hukukuna Giriş*. M.ü. İlahiyat Fakültesi Vakfı Yayınları, 2022.
- Yüksel, Hakan. "Sharenting Bağlamında Sosyal Medyada Çocuk İmajının İnşası". *Akademik Düşünce Dergisi* 4 (08 Aralık 2021), 50-68. <https://doi.org/10.53507/akademikdusunce.1006473>
- Zarzûr, el-Hâcce Su'âd. *Fıkhu'l-İbâdât 'alâ'l-Mezhebi'l-Hanbelî*, ts. "Çocuk Haklarına Dair Sözleşme | UNICEF Türkiye". Erişim 14 Ocak 2026. <https://www.unicef.org/turkiye/%C3%A7ocuk-haklar%C4%B1na-dair-s%C3%B6zle%C5%9Fme>
- "Sosyal Medyada Çocukların Paylaşılması: Hukuki Riskler - Güvenliweb.org.tr". Erişim 14 Ocak 2026. <https://www.guvenliweb.org.tr/blog-detay/sosyal-medyada-cocuklarin-paylasilmasi-hukuki-riskler>